

Засідання Міжвідомчої ради з координації фундаментальних досліджень

3 грудня 2014 р. відбулося засідання Міжвідомчої ради з координації фундаментальних досліджень, у якому взяли участь голова ради Б. Патон – президент НАН України, академік НАН України, А. Сердюк – президент Національної академії медичних наук України, академік НААМ України, В. Луговий – перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України, академік НАПН України, В. Тацій – президент Національної академії правових наук України, академік НАН України, академік НАПрН України, Я. Гадзало – президент Національної академії аграрних наук України, академік НААН України, А. Чебикін – президент Національної академії мистецтв України, академік НАМ України, М. Стріха – заступник міністра освіти і науки України, В. Кухар – голова Державного фонду фундаментальних досліджень, академік НАН України, З. Назарчук – голова Західного наукового центру НАН України та МОН України, академік НАН України, С. Андронаті – голова Південного наукового центру НАН України та МОН України, академік НАН України, В. Семиноженко – голова Північно-східного наукового центру НАН України та МОН України, академік НАН України, В. Вишневський – заступник директора з наукової роботи Інституту економіки промисловості НАН України, академік НАН України, Л. Губерський – президент Спілки ректорів вищих навчальних закладів України, академік НАН України, М. Згуровський – голова ради Асоціації ректорів вищих технічних навчальних закладів України, академік НАН України, В. Андрущенко – президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, академік НААП України, член-кореспондент НАН України, а також Б. Гриньов – директор Державного фонду фундаментальних досліджень, академік НАН України, В. Богданов – в. о. головного вченого секретаря Національної академії наук України, член-кореспондент НАН України.

На засіданні Міжвідомчої ради було розглянуто низку актуальних питань організації і забезпечення діяльності наукової і освітньої галузі.

Відповідно до Положення про Міжвідомчу раду та Положення про Державного фонду фундаментальних досліджень (ДФФД, Фонд) заслухано й обговорено звіт голови Фонду академіка НАН України В. Кухаря щодо результатів роботи ДФФД у 2013–2014 рр., а також проект оновленого персонального складу ради Фонду у зв'язку з проведенням планової ротації його членів.

Доповідач відзначив, що протягом 20 років своєї діяльності Фонд здійснює велику і важливу роботу з грантової підтримки проектів з

пріоритетних фундаментальних досліджень, застосовує при проведенні конкурсів чітку систему експертного відбору, цілеспрямовано підтримує наукову діяльність молодих учених. ДФФД надав понад 6 тис. грантів за підсумками експертизи понад 25 тис. запитів. За результатами досліджень, які отримали гранти ДФФД, надруковано близько 20 тис. публікацій. Так, у 2013 р. виконавцями проектів ДФФД було опубліковано вісім монографій, 475 статей, понад 300 тез доповідей, отримано 32 патенти.

Важливою складовою діяльності ДФФД є сприяння розширенню міжнародного наукового співробітництва. Таке співробітництво є передумовою залучення зарубіжної експертизи, підвищення конкурентоспроможності й продуктивності науки. Спільними конкурсами ДФФД сприяє налагодженню співробітництва між ученими України, Німеччини, Франції, США, Японії, Польщі та інших країн, тим самим виконуючи вагомую роль у розвитку вітчизняної науки, в налагодженні міжнародної науково-технічної кооперації.

Разом з тим існує певне коло проблем та труднощів, з якими стикається Фонд у своїй діяльності. Це, насамперед, вкрай обмежені обсяги фінансування з державного бюджету, які значно нижче обсягів фінансування зарубіжних фондів-партнерів, що не сприяє рівноправній співпраці з ними. Потребує удосконалення нормативно-правове забезпечення функціонування Фонду.

З інформацією про Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук (Основні наукові напрями) національних академій наук України на 2014–2018 рр. виступив президент Національної академії наук України академік НАН України Б. Патон. Він зазначив, що протягом 2009–2013 рр. основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009–2013 рр., затверджені спільним наказом МОН України і НАН України та реєстровані Міністерством юстиції України стали дієвим інструментом у плануванні, проведенні експертної оцінки тематики фундаментальних досліджень, підготовці звітних документів.

Розроблені на наступний п'ятирічний період (2014–2018 рр.) Основні наукові напрями, які спочатку стосувалися НАН України були доповнені, погоджені усіма національними академіями і схвалені рішенням Ради президентів академій наук України вже як Основні наукові напрями національних академій наук на 2014–2018 рр. та видані брошурою. Її електронний варіант розміщено на офіційному веб-сайті НАН України

(http://www1.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/Others/cpasu/Documents/140711_2.pdf).

Така версія Основних наукових напрямів національних академій наук не може претендувати на статус нормативного державного акта. Їх необхідно доповнити науковими напрямами і проблемами фундаментальних досліджень університетської галузі науки, затвердити спільним наказом з Міністерством освіти і науки України та зареєструвати в Міністерстві юстиції України.

На завершення засідання з доповіддю «Формування національного науково-інформаційного простору: інтеграція та кооперація зусиль бібліотек та інформаційних центрів України» виступив генеральний директор Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського В. Попик. Він зазначив, що провідними науковими бібліотечними установами України, бібліотеками й інформаційними підрозділами наукових установ та вищих навчальних закладів досягнуто помітних результатів в інтеграції наукової інформації на всіх видах носіїв, інформаційному і науково-аналітичному забезпеченні потреб науки, освіти, культури, державного управління. Створюються електронні бібліотеки та архіви, бази даних, репозитарії електронних версій наукової періодики, ресурси бібліометричної та наукометричної інформації. Організовано онлайн-доступ наукових установ до електронних баз зарубіжної наукової інформації. Розвивається система цільового інформаційного забезпечення дослідницької та управлінської сфер.

Водночас на науково-інформаційній діяльності негативно позначаються розпорошеність та неузгодженість зусиль і, як наслідок, їх багатократне дублювання, відставання від сучасних техніко-технологічних можливостей інформаційного середовища, що швидко змінюються. Збереження екстенсивних підходів в умовах обмежених фінансових і технічних ресурсів істотно стримує зосередження сил на пріоритетних напрямах роботи, розвиток новітніх форм інтеграції, опрацювання й поширення інформації, дистанційного обслуговування установ і читачів, цільового інформаційного забезпечення пріоритетних напрямів наукових досліджень. Перед бібліотечно-інформаційною галуззю стоять невідкладні завдання інтеграції зусиль з метою досягнення принципово нової якості забезпечення інформаційних потреб науки, формування консолідованого національного науково-інформаційного простору.

За результатами обговорення питань порядку денного Міжвідомча рада прийняла ряд рішень (*Засідання Міжвідомчої ради з координації фундаментальних досліджень // Національна академія наук України* (<http://www.nas.gov.ua>). – 2014. – 4.12).